

NDFU

Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge

Innspill fra NDFU (ALLEMED)

Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge er et bredt fellesinitiativ bestående av frivillige og ideelle organisasjoner, fagmiljøer og foreninger. Vi har som mål å belyse fattigdom i Norge og bidra til å bekjempe negative konsekvenser av utenforskap blant barn og unge.

Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU) ble startet i 2013 med en idé om å samle frivillighetsnorge for å jobbe sammen om et felles mål: Å bidra til å sikre inkludering og deltakelse i fritidsaktivitet for barn og unge i Norge, uavhengig av foresattes sosioøkonomiske status.

NDFUs arbeid har blant annet resultert i informasjons- og handlingsverktøyet ALLEMED. Det finnes i dag tre ALLEMED-verktøy, ett som er laget for bruk i frivillige organisasjoner, ett som er tilpasset til bruk for kommunalt ansatte og et verktøy til bruk av barn og unge selv. I tillegg finnes informasjonsverktøy som ALLEMED-Håndboken og det digitale Norgeskartet Inkluderendefritid.no.

ALLEMED- verktøyene og ALLEMED samarbeidene skal støtte kommuner, frivillige organisasjoner og barn og unge til å realisere fritidserklæringens mål og være en pådriver for godt samarbeid mellom ulike sektorer for å oppnå målene.

NDFU legger til grunn for innspillene vi gir at arbeidet med handlingsplanen bygger på, og er i klar sammenheng med det gode samarbeidet rundt fritidserklæringen (samarbeidsgruppe, erklæringsgruppe) og de vedtatte prioriterte områdene i det samarbeidet (vedlagt).

Innspillet tar utgangspunkt i behov og faktorer knyttet til fritidsaktiviteter organisert av lokal frivillighet. Vi mener samtidig at arbeid for å inkludere flere barn og unge i fritidsaktiviteter må ha en helhetlig tilnærming som også tar med annen fritidsaktivitet enn det som er organisert av frivillige, eksempelvis fritidsklubber, egenorganiserte aktiviteter med mer.

Barnerettighetsperspektivet:

Vi ønsker at innsats for inkludering av barn og unge alltid forankres i et barnerettighetsperspektiv, slik Fritidserklæringen gjør det ved å i sin første setning vise til FN's konvensjon om barnets rettigheter, herunder artikkel 31 om barns rett til å delta i lek og fritidsaktiviteter. ALLE barns rettigheter til å delta.

Gode generelle vilkår for lokal frivillighet som organiserer fritidsaktiviteter

Gode generelle vilkår for lokal frivillighet som organiserer fritidsaktiviteter er en forutsetning for at det finnes aktiviteter å delta på. Dette viser blant annet følgeforskning etter forsøk med fritidskort og evalueringen av forsøk med fritidskortordninger ved å peke på organisasjonenes kapasitet som en avgjørende faktor/utfordring for å gi alle barn og unge muligheter til deltakelse i fritidsaktiviteter. Dette stemmer overens med erfaringer fra ALLEMED dugnader i mange kommuner landet rundt. En naturlig konsekvens av dette er statlige tiltak og virkemidler som bidrar til å styrke organisasjonenes kapasitet er sentrale i en videre innsats for å inkludere barn og unge i fritidsaktiviteter. Blant flere avgjørende vilkår for lokal frivillighet ønsker vi her å særlig nevne tre:

1. Lokaler

- Organisasjoners mulighet til å organisere fritidsaktiviteter er i stor grad begrenset av tilgjengelige egnede lokaler/arenaer/møteplasser. Dette kan eksempelvis være øvingslokaler, klubblokaler eller idrettsanlegg.
- Vi vil i sammenheng med lokaler også nevne viktig av tilgang til åpen og relevant fritidsklubb i sitt nærmiljø.

2. Økonomiske midler til funksjoner som understøtter den frivillige innsatsen
  - Organisasjonenes aktivitet er i hovedsak basert på frivillig innsats. For å legge til rette for denne innsatsen er det avgjørende at det ligger stabile strukturer og funksjoner til grunn som gir gode rammer for den frivillige innsatsen. Driftsstøtte og andre tildskudd til frivillige organisasjoner er slik avgjørende for å kunne tilby inkluderende fritidsaktiviteter for alle barn og unge.

3. Forenklinger, særlig på det digitale området

- En kritisk faktor og barriere for deltakelse, er oversikt over aktiviteter, støtteordninger og for betalinger (for eksempel i kommuner med lokale fritidskort eller andre løsninger). Dette behovet kommer tydelig frem i ALLEMED-dugnader. Løsninger knyttet aktivitetsoversikt er den "vanligste" ALLEMED løsningen på våre ALLEMED dugnader i snart 110 kommuner i Norge. NDFU ser på erfaringene fra fritidskortet og behovet som belyses i ALLEMED dugnadene som et læringspunkt om at det krever bistand fra det offentlige å legge til rette for at frivilligheten skal kunne knytte seg til digitale løsninger for dialog mellom kommune og frivillighet samtidig som videre oppfølging av Fritidserklæringens formål virker å være avhengig av utvikling på dette området.
- En komplisert og tungvint ordning for å sjekke vandelsattest (politiattestordninger) kan ha stor konsekvens for organiserte fritidsaktiviteter for barn. Det må finnes en enkel ordning for å sikre at tidlige domfelte for alvorlige seksualforbrytelser m.m. ikke skal få tilgang til barn gjennom slike aktiviteter. På dette området er vi kjent med en pågående dialog mellom Justis- og beredskapsteamet og Norges idrettsforbund, og vi mener denne tematikken er et eksempel på viktigheten av at det fra offentlige blir lagt tilrette for og investert i løsninger som gjør

det lettere- ikke vanskeligere- for lokal frivillighet å organisere fritidsaktiviteter.

Spesifikke utfordringer og faktorer som påvirker muligheten organisasjoner har til å inkludere flere barn og unge i fritidsaktivitet

I tillegg til de ovenfor nevnte generelle rammefaktorene, er det konkrete utfordringer, faktorer og tiltak som er avgjørende for muligheten organisasjoner har til å inkludere flere barn og unge i fritidsaktiviteter. Blant flere slike, ønsker vi her særlig å nevne de følgende:

Kontaktperson/kontaktpunkt i hver kommune:

- For at organisasjoner skal kunne samarbeide med kommunen om oppfølging av fritidserklæringen, vil det være avgjørende for den aktuelle organisasjon å vite hvem de skal kontakte, for eksempel om man ser at noen holder på å dette ut av fritidsaktivitet på grunn av familiens økonomi og man ønsker å samarbeide med kommunen om å hindre dette. Dette gjelder også hvem ressurspersoner i organisasjoner skal kunne oppfordre foresatte som har spørsmål om å kontakte
- Det er behov for å på statlig nivå bidra til at det finnes lett tilgjengelig oversikt over slike kontaktpersoner/kontaktpunkt i alle kommunene, og at kommuner som ikke har definert slike får insentiv til å gjøre dette. Det er også behov for erfaringsutveksling og veiledning i hvordan et slikt kontaktpunkt kan fungere for å få best mulig samarbeid mellom kommunen og frivillige organisasjoner.

Lokal fritidskasse, eller andre ordninger som sikrer at det er tilgjengelige midler til å dekke kostnader for enkeltbarn.

- Lokale fritidskasser: Det er et stort behov for slike ordninger lokalt, og i den ekstraordinære utlysningen av 15 millioner kroner til kommunale fritidskasser med frist 2. juni 2023 kom det søknader fra 184 kommuner (og bydeler i Oslo) på til sammen 69 millioner kroner.

- Det er behov for mer tilgjengelige midler til lokale fritidskasser.
- Det er behov for informasjon om hvordan lokale fritidskasser fungerer ute i de ulike kommunene for å gjennom utveksling av erfaringer- og eventuelt justering av regelverk for den aktuelle tilskuddsordningen - kunne bidra til at fritidskassene bedre ivaretar målene for Fritidserklæringen.
- Erfaringer fra ALLEMED dugnader viser at kommuner vegrer seg til å opprette løsninger for fritidskasser og informere godt ut om disse (for eksempel ved å investere i gode digitale løsninger eller markedsføre ordningen for målgruppen) grunnet frykt for å ikke få midler videre.
- Kommuner som ikke har kapasitet eller vilje til å søke må ha insentiver til å ha en ordning for å dekke kostnader til enkeltindivider.

Bedre oppfølging av barn i familier som mottar støtte til livsopphold fra NAV

- Ifølge SSB sine tall var det i 2021 nesten 64.000 barn i familier som mottok sosialhjelp. En stor del av disse barna bor i en husstand der familien lever av sosialhjelp alene. I 2017 gjaldt dette 21.500 barn. Det er dessverre grunn til å tro at disse barna, på tross av at familien er i kontakt med det offentlige gjennom NAV, i mye mindre grad deltar i fritidsaktiviteter sammenlignet med barn generelt. Etter rundskriv til sosialtjenesteloven har NAV et ansvar for at barn i denne situasjonen "sikres en trygg oppvekst og kunne delta i alminnelige skole- og fritidsaktiviteter, uavhengig av om foreldrene har en vanskelig økonomi" (R35-00, 4.18.2.6)
- Det er behov for mer kunnskap om i hvilken grad NAV følger opp disse barna i forhold til deltakelse i fritidsaktiviteter og om de bidrar aktivt til å sikre at de kan delta i fritidsaktiviteter. Det bør fra statlig hold iverksettes tiltak som sikrer en slik kunnskap og oversikt, og eventuelt bidrar til bedre ordninger for å ivareta det nevnte ansvaret kommunen har etter sosialtjenesteloven.

Kanaler/systemer for å kunne dekke kostnader for enkeltbarn

- Erfaring fra forsøksordningen med fritidskortet, erfaringer fra gjennomførte ALLEMED dugnader i 110 kommuner viser at det kan være vanskelig å nå ut til de barna som har mest behov. En sentral utfordring er å etablere kanaler for å kunne gi støtte til enkeltbarn, og sikre at disse kanalene i praksis er like tilgjengelige for alle. Andre tiltak som har hatt som mål å nå ut til barn med særlig behov for støtte, som "Coop-dugnaden" i regi av Røde Kors, har også erfart denne utfordringen. Utfordringen ser vi også ofte i samtaler med kommunene i ALLEMED - samarbeid.
- Det er viktig at erfaringene brukes til å utvikle nye løsninger som for eksempel lokale fritidsakasser.

Oversikt over tilgjengelige fritidsaktiviteter

- Ressurser til å etablere oversikter over tilgjengelige fritidsaktiviteter vil være viktige i en ny handlingsplan for deltakelse i fritidsaktiviteter.
- Det er behov for å se hvordan det fra statlig hold kan legges bedre til rette for slike lokale oversikter over fritidsaktiviteter. Det bør vurderes om slike oversikter over tilgjengelige fritidsaktiviteter bør ha etablerte standarder som gjør at oversikten ikke er avhengig av en enkeltleverandør, og slik gir den enkelte kommune større forutsigbarhet for slike løsninger. Det er viktig at løsningene/oversiktene er enkle å benytte for frivillig sektor, og lett tilgjengelig og enkle å forstå for barn og unge og deres foresatte. Det er også viktig at eksterne aktører ikke kan benytte informasjon om fritidsaktiviteter på en slik måte at det reduserer verdien slike oversikter har for de frivillige organisasjonene selv.

NDFU

Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge

Avslutning:

NDFU takker for muligheten til å komme med dette innspillet og håper at arbeidet med handlingsplanen bygger på fritidserklæringen og det gode partssamarbeidet som eksisterer rundt den.

Oslo, 19.12.2023

På vegne av NDFU

Ingibjörg Jonasdóttir

Prosjektleder ALLEMED